

Adeliga Runnans

uti

Risberga kloster,

Högborna Jungfru

ELISF ERICSDOTTENS

Händelser,

uti en Wisa författade af Biskopen Sanct Nil
i Linköping, och Anno Christi 1520 affskrefne af
FranciscanerMunken Laurentius Andread,
samt sedan iägenfunne och till trycket befor-
drade i Stockholm af Johan Göstaf
Hallman Göstafsson år 1732,
och-nu ånyo utgifne
år 1817.

*Falschmann, biskop
Historisk Topografi af Risberga
Kloster*

Strengnäs,
tryckt hos Carl Eric Elmarek.

Elisif Eriksdotter.

1.

Slagbä bodde en Herre så bälb,
Herr Erik han mände sig kalla,
Många Byar och Gods han ägde i wäld,
Som honom med rätta tillfalla.
HCKre Christ råde för oss allom.

2.

Han ägde ena Dotter, stolta Elisif hon het,
Så makalöst frommer och fager,
Den mædige Herr Benat uti Wernemo
Han spådde henne sorgliga dagar.
HCKre Christ råde för oss allom.

3.

Herr Erik han sadla sin Gångare grå,
Han mände sig åt Nisberga fara.
Stolta Elisif war då på sitt sjunde år,
Hon skulle der till döddagar wara.
HCKre Christ råde för oss allom.

4.

Wår Heliga Fru Carin war då förder dit,
Till Jungfru Maria och hennes Söns ära,
När hon den fagra Elisif fick si,
Hon höll henne så hjärtliga kära.
HCKre Christ råde för oss allom.

5.

Den Heliga Fru Carin och stolta Elisif
De lefde i så Gudliga gamman,

Aldrig man såg så fagra wif
Så kärliga lefwa tillsammans.
HEhre Christ råde för oss allom.

6.

Sina lefesystrar de ej fästte om förwist,
Som barnalekar dem wille lära;
Men vår Jungfru Maria och nådiga HEhre Christ

I Måsan de stitliga åra.
HEhre Christ råde för oss allom.

7.

Den Heliga Moder, i Klostret war,
Det vittnesmålet om dem sade,
Att den heliga KlosterMått i alla sina dar
De aldrig öfwerträdt hade.
HEhre Christ råde för oss allom.

8.

Det led så fram i många år:
Fru Carin Herr Egghard fäst,
Elisif blef i Klostret quar,
Som tidast i Dnesång gick.
HEhre Christ råde för oss allom.

9.

Det war på den helige Lefamaday,
Hon skulle till Måsan gå:
Den Tyffe Konung Albrecht kom ridandes
i mål,
Stolts Elisif han såda så.
HEhre Christ råde för oss allom.

10.

Den länge Bernhard, en Tyffer man,
War med i Konungens följe:
Till stolts Elisif den lusta han fan
För Konung Albrecht han ej wille dölja.
HEhre Christ råde för oss allom.

11.

Konung Albrecht och Bernhard de rida så fort
Att öfwer den mörka skog.
När som de kommo till Ladhåra port
Deras hjerta det lekte och log.
HEhre Christ råde för oss allom.

12.

I rike Herr Erik i sitten i ro,
Kung Albrecht till honom sade;
An alla de Hertar i rikena bo
Wi kårare ingen hade.
HEhre Christ råde för oss allom.

13.

Bid Nisberga Kloster wi woro i går:
Stälts Elisif Er Dotter wi sågo.
Herr Bernhards begär till Eder nu står,
Om han henne kunde få åga.
HEhre Christ råde för oss allom.

14.

Då Herr Erik Kung Albrecht förstått,
Han buga sig för honom det måsta:
"Swadan kommer mig före så brott,
Att Kung Albrecht will öfsgåta gästa".
HEhre Christ råde för oss allom.

15.
 Aldrig kan Herr Bernhard stolts Elisif
 På denna här werldens S.
 Det löfte hon gjort går hon aldrig ifrå;
 I Klostret måste hon dö.
 HERre Christ råde för oss allom.

Hon är och födder i werldena fram
 Af ådlaste Stamma och rot;
 Om hon Herr Bernhard skulle toga till man
 Det wore vår Ordning emot.
 HERre Christ råde för oss allom.

Hennes Moder den rika Fru Anna
 Af Norriska Gyllenroten är,
 Och jag, des Fader så sanna,
 Min härkomst af Zarlarna bär.
 HERre Christ råde för oss allom.

Det war den Tyffe Kung Albrecht,
 Så wreder blef han till mods:
 "Och jag skall förgöra all din Slägt
 Och borttaga alla dina Guds".
 HERre Christ råde för oss allom.

Kung Albrecht stiger upp på sin häst:
 Hans Sadel och Sporrar wore ny.
 Om morgonen fören de Måsan läst,
 Han främkom till Nisberga By.
 HERre Christ råde för oss allom.

Kung Albrecht och Bernhard, den långa man,
 Så Gudeligan sig stälde;
 Så mången uti Klostret försan
 Sin förbön för dem fälde.
 HERre Christ råde för oss allom.

Men när som Måsan war sjungen till slut,
 Och Bönen hon hade en ända,
 Då Elisif träder ur Korkan ut,
 Herr Bernhard åt henne sig wände.
 HERre Christ råde för oss allom.

Så satte han henne på Gångaren grå,
 Som sablad och sölfspänder står,
 Och reser så hastigt det Kloster ifrå,
 Fast hon faller så mången tår.
 HERre Christ råde för oss allom.

Stolts Elisif fick så bedröfligan werld;
 Hon blifwer så sorglig i hogen,
 Råde Gud den arme Kung Albrechts själ!
 Han följde och med öfwer Kogen.
 HERre Christ råde för oss allom.

De färdas så fram i fulla godt mak,
 Till Kumbabo Kloster de rida,
 De budo Herr Hugo, i Klostret war,
 Han wille dem tillsammans wiga.
 HERre Christ råde för oss allom.

Den Gudlika man han swära så brott:
 Beware mig Gud för detta!
 Stolts Elisif det heliga löfte ingätt,
 Det lärer hon aldrig öfverrätta.
 HERre Christ råde för oss allom.

Kung Albrecht från Rumblabo kom.
 Ja wände, sa han, hwad det kostar
 Den Helige Rader, som sitter i Rom,
 Stolts Elisif Herr Bernhard gifwa måste.
 HERre Christ råde för oss allom.

Till Urban den sjette han Edmjukeliga skref:
 Han nådeliga wille tilstådja
 Uti ett EfterlälskeBref
 Herr Bernhard stolts Elisif äga.
 HERre Christ råde för oss allom.

Hastigt kom båd för Kung Albrecht,
 Att fejd kom på Swea Land.
 Det walde den adla stolts Elisifs Slägt,
 Som upiaat sitt trohets band.
 HERre Christ råde för oss allom.

Kung Albrecht så wredliga swor:
 Han skulle hennes Fränder betala.
 Så snarligen han till Falköping for,
 Att föra krig mot dem alla.
 HERre Christ råde för oss allom.

Den rika Drottning Margareta hon swära så
 Hon wille dem alla förmåna ^{snart,}
 Och alla hans Enskar wille hon dräpa fort
 Och Drottning öfwer Sverige wara.
 HERre Christ råde för oss allom.

Nåde Gud dem alla, som orsaken war,
 Att Sverige kom i den wända.
 Så nog blod de utgjutit har
 Förrän Landet kom Drottning Margaretha till.
 handa.

HERre Christ råde för oss allom.

Den länge Bernhard qwar i Stockholm bles,
 Att där förbida och wänta,
 Den Helige Urbans TillätelseBref,
 Där på han stitliga trängta.
 HERre Christ råde för oss allom.

Men när han fick det sorgliga båd,
 Att Kung Albrecht måtte fången wara,
 Så snarligen han satta det råd,
 Och gaf sig i Hättebrödra skara.
 HERre Christ råde för oss allom.

Men måste se'n ifrå Stockholm fly:
 Stolts Elisif han med sig tog.
 Han gaf sig på en fluta ny
 Och öfwer det salta hafwet drog.
 HERre Christ råde för oss allom.

35.

Bernhard han seglar på båljorna blå;
Hans segel de stodo så spände.
Stolts Eli i f fäller så mången tår
Allt öfver sitt stora elände.
HERre Christ råde för oss allom.

36.

Den Bernhard låter sig strängliga böra;
Han henne till — så svåra — talar:
Menar du jag skall skona din åra
Allt för dina många tårar.
HERre Christ råde för oss allom.

37.

Han tog henne uti sin famn,
Han hade så ondän vilja.
Hon ropa till Gud Fader och den Helige And,
Han wille henne från honom skilja.
HERre Christ råde för oss allom.

38.

Hastelig upkom så blåsande wår
Och skutan hon braka all' sönder
Den långe Bernhards syndiga själ
Till hålwete hamna den stunden.
HERre Christ råde för oss allom.

39.

Så underliga stolts Eli i f allena kom till land,
Det war alt wid Gottlands S,
Hon tackade så ödmjukeliga Gud och Helige And,
Som fräste henne af den nö.
HERre Christ råde för oss allom.

40.

En Fiskare, som stod och laga sin not,
Han bar henne i sin öka,
Och förde henne till Wisby Kloster fort,
Allt henne torka och sköta.
HERre Christ råde för oss allom.

41.

Biskop Nils i Linköping war derhos,
Han blef så svåra förskräckt.
Bedröfwad han såg den sagra Nos
I den heliga Klosterdräckt,
HERre Christ råde för oss allom.

42.

För honom hon talar all sin nö,
Och all sin olycka klagar.
Hon hade heldre welat warit dö,
Än haft så oroliga dagar.
HERre Christ råde för oss allom.

43.

Biskop Nils hon så kärliga bad,
Han wille henne till Nisberga föra;
En der will jag med Guds heliga nåd
Mitt löfte till fulla göra.
HERre Christ råde för oss allom.

44.

Till Klostret, som hon hade begärt,
Han då henne warliga förde;
Om sitt bröst och hufwud swårt
Män henne klaga hörde.
HERre Christ råde för oss allom.

45.

När som de kommo till Nisberga By *),
 Hon sade så sjuk som hon war,
 Här har jag lofwat att jag skall dö;
 Det sker innan tvådne dar.
 HERRE Christ råde för oss allom.

46.

Biskop Nils han stod och lydde derpå,
 Han såg hennes bleka hy,
 Gud du barmhjerteliga tacka må,
 Du framkom till Nisberga By.
 HERRE Christ råde för oss allom.

47.

Hon bars så in i Klostret där,
 Så litet hon wända sin möda.
 "När jag här skall lemna min själ!"
 Så far hon i Himmelens öde.
 HERRE Christ råde för oss allom.

48.

Det war då morgonrödnan röd,
 Sig wiste så arla och tida,
 Till den sagra Elisifs dö
 Det månde så möjligen skida.
 HERRE Christ råde för oss allom.

49.

Det vill jag säga för wist:
 Två dagar för lidne woro,
 Sen hennes själ nu hos Jesum Christ,

*) År 1389 eller 1390.

In i Nisberga Kloster wi boro.
 HERRE Christ råde för oss allom.

50.

Det vill jag säga försann
 Det alt mitt hjerta rödde.
 Jag Biskop Nils är samme man,
 Som detta skref och hörde.
 HERRE Christ råde för oss allom.

Anno Dni nostri JESU CHRISTI MDXX
 ego Laurentius Andreæ ord. Frat. S. Francisci
 hoc apographum Scripsi, quod de pulcerrima
 et castissima Elisabetha virg. Risb. ornatissime
 composuit S. Nicolaus Episc. Lincopensis, pa-
 tronus noster in cælis optimus. Orat pro nobis
 infelicissimis his temporibus, quibus glorie et
 honos omnibus Sanctis impie absumitur.

Anmärningar.

ERJK af Hår, Krigshår, och Keka, d. å. regera. Besyder således Krigsansbråre och Riksstyrare. Rudb. Atl. Tom. I. p. 753. Och syns att denne ERJK varit ERJK KETTESON, hvilken förmåles i Swenska Historien varit anförare för de Swenska, som under Drottning MARIA SWEDESKA stridde mot Konung ABRAHAM. Bon Dalin menar, att han varit en Wase. Sådan war ERTJES härkomst på Gåderne.

ERTJES har varit den förnämste Slåkten i hela Norrlanden, emedan hon uprunnit af de namnkunnigaste Konungar i Norrige. HARUD ERTJE, Konung öfwer Norrige, war den förste af det namnet, och således ERTJE Slåktens Stamsfader. Sådan war ERTJES härkomst på mdderne,

I Risberga Kloster har Stiftarens, Konung SWERES II:s Dotter varit första Abbedisa. Klosters inrättning påstfadt egentligen Klosters folks underwisning i Läsa och lefwerne. Somliga af dem ingingo, sedan de till åren kommo, årliga ågtenskap, somliga iklådde sig Klosterbrågsten, med löfte att densamma albrig afståga.

Frö ERTJE war St. ERTJE, den heliga Frö ERTJE Dotter i Wadstena Klo-

ster *). Hon blef med sin syster upstufadt hos Abbedisan i Risberga Kloster, till des hon gifte sig med den adla Herr ERTJE von RYKEM, med hvilken hon lefde i beständig Jungfrudom. Sedan blef hon, efter sin mans död, i Wadstena den första Abbedisa af sin Moders Sonet ERTJE SWEDESKA Orden. Hon affomnade år 1381, och canoniserades 1488.

ERTJE har varit en, som ägt stor gunst hos Konung ABRAHAM.

Wernemo war det bekanta Wernemo Kloster i Wexö Stift, af Franciscaner Orden.

*) St. ERTJE Ben frinlagda i Wadstena Dom. Trinitatis Anno 1593. Hon dog i Rom den 23 Julii 1373. Ett Silfverin till benen blef färdigt år 1412 och wog 429 löddig Mark. I detta frin lades och ERTJE ben; men Konung Johan tog Skrinet till Rikets gagn år 1582. Deruti befintlige Ben, nämligen: 2:ne huswudstälar och 16 större och mindre ben, af armar lär och benpipor, 2:ne skulderblad och några resben, förwarades sedan i en Kottlåda.

Deras ben förwaras nu uti Wadstena, i den så kallade Röda Kyrkans Sacristia, uti ett, förut i Kongl. Antiquitets Archivö befintlige med rödt sammet och många små silfwerplåtar öfwerdraget, gammalt helgedomsfrin, hwaruti de frinlades år 1773. Den lista, uti hvilken St. ERTJE quarleswor af Munkar bars ifrån Rom till Wadstena, förwaras ännu uti det så kallade St. ERTJE Capell i Wadstena Kloster (år 1647 inredt till Krigsmanshus).

St. NIKS war och Biskop öfwer Gottland
 Han ligger begrafwen i det ännu kallade Sanct
 NIKS' Grafhor, långt fram i öster uti Linköpings
 Domkyrka. Han dog den 13 Sept. 1391, och
 beintades 1520 i Linköping med stor pragt och
 kostnad. Efter honom heter i Stockholm Sanct
 Nicolai Kyrka.

Christi Bekamdag war en Fest hos de
 Påfwiſka, firad på Thursdagen efter H. Trefaldig
 hets Öndag. Bekamdag d. å. Festum corporis
 Christi.

Den mörka Skog war Køllemorden, som
 skötter Nerike från Östergötland.

